

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 8/18

Luxembourg, 25. januar 2018

Sodba v zadevi C-473/16
F/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Za določitev spolne usmerjenosti prosilca za azil ne sme biti opravljen psihološki test

Izvedba takega testa namreč pomeni nesorazmeren poseg v zasebno življenje prosilca

Nigerijski državljani je aprila 2015 pri madžarskih organih vložil prošnjo za azil in pri tem navedel, da ga je strah, da ga bodo v izvorni državi preganjali zaradi istospolne usmerjenosti. Čeprav so ti organi šteli, da izjave te osebe niso protislovne, so prošnjo zavrnili, ker z izvedenskim mnenjem psihologa, ki so ga naročili za raziskavo osebnosti prosilca, spolna usmerjenost, ki jo je ta zatrjeval, ni bila potrjena.

Prosilec za azil je zoper to odločbo vložil tožbo pri madžarskem sodišču, v kateri je trdil, da psihološki testi iz zadevnega izvedenskega mnenja hudo kršijo njegove temeljne pravice, ne da bi omogočali presojo verjetnosti njegove spolne usmerjenosti.

Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Szegedu, Madžarska), ki odloča v sporu, Sodišče sprašuje, ali lahko madžarski organi izjave prosilca za azil o njegovi spolni usmerjenosti presojujejo na podlagi izvedenskega mnenja psihologa. Če bi Sodišče na prvo vprašanje odgovorilo nikalno, želi madžarsko sodišče izvedeti tudi, ali vseeno obstajajo strokovne metode, ki jih nacionalni organi lahko uporabijo za preizkus verodostojnosti navedb, podanih v prošnji za azil, ki temelji na nevarnosti preganjana zaradi spolne usmerjenosti.

Sodišče v sodbi, izdani danes, najprej ugotavlja, da Direktiva o pogojih priznanja statusa begunca¹ **nacionalnim organom** v okviru presoje prošnje za azil **omogoča naročilo izvedenskega mnenja**, da bi bolje opredelili resnične potrebe prosilca po mednarodni zaščiti. **Načini morebitne uporabe izvedenskega mnenja pa morajo vendarle biti v skladu s temeljnimi pravicami**, zagotovljenimi z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, kot sta pravica do spoštovanja človekovega dostojanstva ter pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja.

V teh okoliščinah ni mogoče izključiti, da se pri presoji izjav prosilca za azil o njegovi spolni usmerjenosti nekatere oblike izvedenskega mnenja izkažejo za koristne za presojo dejstev in okoliščin, navedenih v prošnji, ter se lahko izdelajo brez poseganja v temeljne pravice prosilca. Vendar Sodišče v zvezi s tem poudarja, da nacionalni organi in sodišča v okviru presoje izjav prosilca za azil o njegovi spolni usmerjenosti **svoje odločbe ne morejo utemeljiti zgolj z ugotovitvami iz izvedenskega mnenja in ne smejo biti vezani na te ugotovitve.**

Sodišče dalje ugotavlja, da če izvedensko mnenje psihologa, s katerim se želi presoditi resničnost spolne usmerjenosti prosilca za azil, naročijo nacionalni organi, ki so odgovorni za presojo prošnje, je oseba, glede katere se to izvedensko mnenje izdelava, v položaju, v katerem je njena prihodnost tesno odvisna od odločitve, ki jo bodo ti organi sprejeli glede njene prošnje. Poleg tega je lahko morebitna zavrnitev privolitve v opravljanje zadevnih testov s strani prosilca pomemben element, na katerega bodo nacionalni organi oprli svojo odločitev, ali je ta oseba svojo prošnjo zadostno utemeljila.

¹ Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede notnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).

Zato tudi če je izvedba takih testov formalno odvisna od privolitve zadevne osebe, ta privolitev ni nujno svobodna, saj je vsiljena pod pritiskom okoliščin, v katerih je prosilec za azil. V teh okoliščinah pa **uporaba izvedenskega mnenja psihologa za določitev spolne usmerjenosti prosilca za azil pomeni poseg v pravico te osebe do spoštovanja njenega zasebnega življenja.**

Glede vprašanja, ali lahko cilj zbiranja elementov, ki so koristni za presojo resničnih potreb prosilca po mednarodni zaščiti, upraviči ta poseg v zasebno življenje, Sodišče poudarja, da se lahko tako izvedensko mnenje sprejme le, če temelji na dovolj zanesljivih metodah, glede česar se Sodišču ni treba izreči, vendar je Komisija in več vlad temu, da bi zadevno izvedensko mnenje temeljilo na takih metodah, ugovarjalo. Sodišče poleg tega ugotavlja, da je **vpliv takega izvedenskega mnenja na zasebno življenje prosilca nesorazmeren glede na ta cilj.** Sodišče v zvezi s tem zlasti opozarja, da **je tak poseg posebej hud, ker se želi z njim pridobiti nek vpogled v najbolj intimne vidike življenja prosilca.**

Sodišče tudi poudarja, da izdelava izvedenskega mnenja psihologa za določitev spolne usmerjenosti prosilca za azil **ni nujna** za presojo verodostojnosti izjav prosilca za azil o njegovi spolni usmerjenosti. Sodišče v zvezi s tem poudarja, da **se lahko** v skladu z Direktivo v položaju, v katerem spolna usmerjenost prosilca ni utemeljena z dokumentarnimi dokazi, **nacionalni organi, ki morajo imeti usposobljeno osebje, med drugim oprejo na skladnost in verjetnost izjav zadevne osebe.** Poleg tega je to izvedensko mnenje kvečjemu omejeno zanesljivo, tako da se lahko podvomi o njegovi koristnosti za presojo verodostojnosti izjav prosilca za azil, zlasti kadar – kot v obravnavanem primeru – izjave prosilca niso protislovne.

V teh okoliščinah Sodišče ugotavlja, da **naročilo izvedenskega mnenja psihologa za presojo resničnosti spolne usmerjenosti prosilca za azil ni v skladu z Direktivo v povezavi z Listino².**

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

² Člen 7.